

TENNESSEE WILLIAMS, «L'univers atemporal d'una obra de teatre», pròleg a l'edició de *La rosa tatuada*
(Traducció d'Isaias Fanlo)

Les tragèdies de la Grècia clàssica eren d'una gran noblesa. Els actors portaven grans màscares, els moviments eren formals com si es tractés d'un espectacle de dansa, i la qualitat èpica dels discursos estava tan inspirada en les converses de carrer d'aquella època com ens sembla avui dia. Tot i això, al públic grec no li semblaven postissos: la magnitud dels esdeveniments relatats i de les passions que despertaven no els semblava tan extraordinàriament desproporcionada respecte de l'experiència comuna. I em pregunto si això no era així perquè el públic grec sabia, de manera instintiva o per educació, que el món fictici d'una obra teatral ve mancat d'aquell element que transforma els homes en criatures diminutes i que transforma les seves emocions en intranscendents.

Les grans escultures imiten, generalment, les formes del cos humà: tot i així, la quietud d'una gran escultura transforma, inesperadament, aquelles formes humanes en alguna cosa que posseeix una sensació d'allò absolut, una

puresa, una bellesa, que no seria possible en una forma de vida mòbil.

Una peça teatral pot resultar violenta i estar plena de dinamisme. Tot i així, al mateix temps pot transmetre la sensació de quietud que fa possible la contemplació i que genera les condicions perquè s'esdevingui la transcendència tràgica, sempre tenint en compte que es donin certes condicions modernes.

En la nostra existència d'avui dia, els moments d'amor venen seguits de moments de sacietat, i de fatiga. Tota manifestació de sinceritat ve seguida d'una desconfiança cínica. La veritat és fragmentària, en el millor dels casos: ens estimem i ens traïm, potser no en el mateix instant però sí en dos instants que s'esdevenen en una seqüència bastant propera. Però el fet que la passió finalment *s'acabi*, que acabi transformant-se en una sensació d'indiferència que a tots ens és familiar, no s'ha de veure com una prova de la seva inconsistència. Aquesta és, precisament, la veritat que el teatre ens vol transmetre...

Tant si ho admetem com si no, a tots ens persegueix un terrible sentiment d'impermanència. Aquesta sensació se m'ha manifestat, amb una gran lucidesa, als *cocktail parties* de Nova York, i potser és per això que em bec els martinis

gairebé d'un sol glop. És un sentiment que carrega l'aire de frenesí. El terror de la falsedat, del *no voler dir-ho*, sobrevola aquestes festes de la mateixa manera que el núvol de fum de tabac i la xerrameca frenètica. Aquest terror és pràcticament l'única cosa de què no es parla en aquest tipus de trobades. És una ombra que abasta totes les trobades socials que impliquen un grup de gent que no es coneix íntimament. Gairebé sempre són, de manera inconscient, com l'últim sopar d'un condemnat a mort: el bistec, la cuixa, l'aliment que desitgi prendre l'acusat, se li serveix a la cel·la com un recordatori cruel i irònic d'allò que aquest món transitori tan gran i tan petit alhora li hauria pogut oferir.

En una peça teatral, el temps es queda atrapat, tancat en una presó. Gràcies a una espècie de joc de prestidigitació, els esdeveniments estan pensats perquè siguin *esdeveniments*, més que perquè acabin reduïts, més d'hora que tard, a meres *ocurrències*. El públic pot seure en una foscor còmoda i observar al seu davant un món inundat de llum, en el qual l'emoció i l'acció tenen una dimensió i una dignitat que també podrien arribar a tenir a la vida real, si fóssim capaços de prescindir de la intrusió devastadora del temps.

Pel que fa a les seves vides, la gent hauria de recordar que quan s'acaben, tot el que emmagatzemen acaba desembocant en un meravellós estat de repòs que és el mateix que aquell que admiren, de manera inconscient, en una obra teatral. El frenesí és temporal. La més gran, i potser la única, dignitat de l'ésser humà rau en la seva capacitat per escollir uns valors morals que regeixin la seva vida de manera tan ferma com si, igual que passaria amb el personatge d'una obra de teatre, s'hagués deslliurat del frenesí corrupte del temps. La capacitat d'extraure l'eternitat d'allò terriblement caduc és el gran truc de màgia de l'existència humana. Pel que sabem, si més no des de l'experiència empírica, no hi ha manera de guanyar el joc de l'*existir* contra el *no-existir*, en el qual el no-existir sempre resultarà guanyador en termes de realitat. Tot i així, les obres de la tradició tràgica ens ofereixen una perspectiva de certs valors morals en violenta juxtaposició. Com que no hi participem (únicament com a espectadors), podem observar-los amb perspectiva, dins dels límits del nostre equipament emocional. Els actors que hi ha a escena no ens retornen la mirada. No hem de respondre les seves preguntes ni interactuar amb ells, ni tampoc hem de competir amb les seves virtuts o suportar les seves

ofenses. I és per això que, de sobte, som capaços de *veure'ls!* La reconeixença i la compassió estrenyen els nostres cors, de manera que la platea fosca de l'auditori en el qual ens hem aplegat tot de desconeguts s'inunda amb una calidesa gairebé líquida feta d'emocions, deslliurada d'autoconsciència, disposada a funcionar... [...]

Ens hem després amb tanta eficàcia de la intensitat dels nostres sentiments, de la sensibilitat dels nostres cors, que les obres de teatre de la tradició tràgica ens comencen a semblar poc reals. És possible que ens lliurem, durant un parell d'hores, a un món amb uns valors fermament exposats en conflicte, però quan cau el teló i s'il·lumina la platea, es produeix una reacció de suspicàcia general gairebé immediata. «Molt bé!», diem mentre ens dirigim cap al vestíbul, i l'obra que acabem de veure va fent-se més i més petita rere nostre, amb la mateixa deformació de perspectiva que una pintura primerenca de De Chirico. En el moment en que arribem al Sardi's per prendre alguna cosa, o fins i tot abans, tot just passar per la marquesina, ens hem tornat a convèncer que la vida té tan poques similituds amb les ocurrències, curiosament emocionants i transcendentals, que hem vist dalt de l'escenari. La mateixa

semblança que podria tenir un anunci publicitari amb un poema de Rilke.